

Ca na Beatriu

El futur centre d'interpretació del Parc Natural de l'Albufera

Pere Perelló

Escriptor

Era la porta d'entrada al paradís. Aigua fresca i cristal·lina, tots els tons del verd i amb arbres fruiters de tota casta. Era, i és, just al costat del canal d'Estella i del camí del l'Empresa. L'anomenaven Ca na Beatriu. La jove parella hi passava els estius, massa calorosos a Ciutat i a sa Pobla. A la casa d'estiu eigs s'hi podien sentir les ones de la mar, d'aquella badia immensa i blava. El primer arbre que hi sembraren fou un cirerer, com a símbol de puresa –per la flor blanca– i d'amor i fertilitat –pel fruit vermell intens. Feia poc que s'havien casat a Londres, després de conèixer-se al teatre propietat del Sr. Aubyn, al 15 Bedford Row. A les terres fèrtils i negres de l'Albufera, un cirerer suggeria el paradís enyorat o la recompensa anhelada. A Ca na Beatriu, la senyora –l'anomenaven els jornalers de l'Empresa– hi manava l'antic ritme de l'aigua adormida.

La parella va contreure matrimoni l'estiu del 1884 a Londres. Beatriu Alexandra Flanagan, de fadrina, tenia vint anys i era una jove actriu de teatre, ambiciosa i especialment intel·ligent. Lee

La Trobe Bateman era el fill petit del *lord* John F. La Trobe Bateman, l'home que havia vingut a Mallorca el 1862 per dessecar i estimar els aiguamolls de l'Albufera. Lee tenia vint-i-cinc anys i era un jovenet amb molts de grills al cap. Cercava el seu lloc dins la família, li agradava l'art de l'escriptura dramàtica, la fotografia i la pintura. Necessitava, per damunt de qualsevol cosa, que el mirassin, el valorassin i l'acceptassin tal com era. L'aprenentatge de les tècniques de la jardineria i del conreu de la terra vindrien amb els anys... però, ai las! sempre mirant les plantes i la verdor amb una dimensió creativa, i poc comercial. El guany de la rendibilitat li estaria vetat de per vida.

A finals de novembre del 1884, la jove parella vingué a Mallorca per administrar l'extensa finca, segurament la més extensa de reguiu de tota l'Europa de l'època. El 1887, i ho sabem per l'escriptor Charles W. Wood, començaren a cercar i a pensar a crear un jardí i unes cases d'ombres suaus, un indret ordenat de verdor, on no hi hagués ni excés ni man-

cança, un petit paradís d'estiu on poguessin trobar la seva pau. Amb el pas dels anys l'indret seria conegut com Ca na Beatriu, i és així avui en dia. Wood ens descriu, fascinat, els bancals de saboroses maduixes ben madures i vermelloses que es fonien dins la boca, les llavors i els bulbs duits per Sutton & Son-Reading des d'Anglaterra, les primeres varietats de patates, de pell fina i pasta blanca.

“

Necessitam, ja, una nova porta d'entrada intel·lectual i emocional a la natura i al paisatge albuferer. I aquí entra en joc Ca na Beatriu

Voltant aquella verdor –on els agrons, les fòtges i qualque xoriguer hi posaven la música de fons– hi havia figueres bordes, però allò que embellia especialment el lloc eren els centenars i centenars de moreres. Les seves fulles saboroses i opulentes alimentaven, a les cases antigues de la possessió i de la Quartera, milers i milers de cucs de seda. La seda era molt preuada i cara en aquella època.

Els paradisos no són eterns, res no ho és; això sí, són intensos. I arribam a l'actualitat, al temps present. Deixam de banda el somni i aterram al present. Les terres i les cases de Ca na Beatriu foren segregades de la gran finca els anys vuitanta del s. XX, i amb posterioritat també del Parc. El pas del temps ha fet la seva feina, inexorable. En queden les runes, la memòria, les olors.

Ca na Beatriu, el nom és ben viu encara avui en dia. La casa està situada just al costat de l'Hospital de Muro, a tocar de la carretera Ma-3433. Un espai, un lloc pròxim a la gent, als visitants. Una porta perfecta a un centre d'interpretació que convida a un viatge especial per explicar, fer entendre i posar en valor un territori, un patrimoni i un ecosistema preciós i fràgil. Un centre per traduir la natura i la història.

Sabem que el Govern veu amb bons ulls aquest projecte. Saben de la necessitat d'un espai nou on la fauna, la flora, la història i el patrimoni tinguin el seu lloc. Que la gent del s. XXI miri i entengui les maquetes, els audiovisuals i les eines didàctiques. Perquè Sa Rocaja no és un espai adequat ni actualitzat per a les activitats educatives i divulgatives, per acollir els visitants i donar-los la informació de precisió que cal. Neces-

sitam, ja, una nova porta d'entrada intel·lectual i emocional a la natura i al paisatge albuferer. I aquí entra en joc Ca na Beatriu.

Sempre hem pensat que l'Albufera no només s'ha de protegir, també s'ha d'explicar i viure. Amb un eix important que és la recerca, la divulgació i la memòria històrica: dessecació, pagesia i turisme. No podem perdre més temps. Conseller: ens trobam a un punt d'inflexió en què, si no milloram la consciència ambiental, ordenam el flux de visitants, reforçam la identitat local i oferim una activitat educativa de qualitat, el futur serà trist i negre. El Parc necessita, quasi a un terç del segle XXI, més dotació econòmica, més altura de mires i més ambició i, lògicament, Cana Beatriu.

Ara que som als dies de Passió i de litúrgies sagrades, quan les panades i els rubiols ens evoquen les olors de les cuines de les nostres padrines i les nostres mares, aquests són els millors dies per anar a visitar l'Albufera i caminar pels camins de canyet, aquells d'arrels profundes. A primera hora del matí, quan la boira s'aixeca damunt els canals i els primers rajos encenen les branques més altes dels tamarells, aquells que fan de guardians discrets entre l'aigua dolça i la salabror. Els amors de joventut de na Beatriu i en Lee perduren. També el somni del vell i enyorat J. F. La Trobe Bateman. Quan hi aneu, escoltau el canyet, que dins un murmur constant de tambors i processons, respira com si el paradís tingués veu pròpia.

Nota: aquest article no hauria estat possible sense la complicitat i l'ajuda de Francesc Lillo i Biel Perelló.